

Folk kan paastaae. Hensigten med denne Højskole eller Dplysningsanstalt, hvad man nu vil kalde den, skulde da nok ikke være at forberede Ungdommen til nogen bestemt Virksomhed eller til nogen egen Næringsvei, men at give en Mandens Dannelse og Mandsretning, saaledes som man maatte ønske den hos hele Landets Befolkning, hos den hele Folkemasse; men da kan jeg slet ikke forstaae, at det skulde være det Nette ganske eensidigt at kaste sig over Veterinairvidensskaberne, Chemie, og lidt af de øvrige Naturvidensskaber; jeg kan slet ikke forstaae, hvorledes det da kan siges at gives en almindelig Dannelse. Jeg kan jo godt forstaae, at det er det Nette, naar man vil stræbe efter at være enten Professor i saadanne Vidensskaber eller Lærer i en af de Skoler, der igjen skulle dimittere til Højskolen; men, naar jeg tænker paa Folket i det Hele, saa synes jeg rigtignok, at der er en ganske anden Klasse af Kundskaber, som ligger Folket som Folk i det Hele ligesaa nær, om ikke nærmere; thi ligger den historiske Kundskab ikke et Folks Krop saa nær som den pbyssiske, saa ligger den dog Folkets Sjæl desnærmere. Jeg mener altsaa, at naar det skal være en Højskole, der skal være beregnet paa Mandens Dannelse, og vel at mærke, for Befolkningen i det Hele, det da er galt eensidigt at kaste sig enten over Veterinairvidensskaberne eller eensidigt over Naturvidensskaberne. Den eneste Højskole hos os, som vi jo kunne sige har begyndt at have Indflydelse paa Folkets Dannelse i Almindelighed, nemlig Højskolen i Rødding, har ogsaa stræbt at give Dannelse fra begge Sider. Naar jeg nu seer hen til denne forunderlige Gensidighed og paa den anden Side til den Forudsætning, at den skulde dog være en Landbohøjskole, saa er det Hele, synes mig, hen i Betret. Naar jeg fremdeles skjønner, at det her igjen er Examen baade for og bag, hvad ikke blot vil være en af de største Hindringer for en folkelig Benyttelse af Anstalten, men er efter hele vor Examens-Historie endogsaa galt, naar man i Examen søger en Garantie for Duellighed til visse Embeds-Stillinger, end sige da for Dygtighed til borgerlig Virksomhed, saa kan der for mig jo slet ikke være nogen Tvivl om, at enten de lægge den veterinairiske Landbo-

højskole i Kjøbstaden eller paa Landet eller midt i Kjøbenhavn, saa er den lige unyttig, og skal have mit Nei.

Efterberning: Hver Gang en Sag af denne Art foreligger, kommer jeg altid igjen til at beklage, at Ingen gjør et nyt Dplag eller en forbedret Udgave af Sigfried v. Lindenbergs. Jeg har paakaldt denne Helgen flere Gange, og jeg paakalder ham nu her som Indledning til Behandlingen af denne Sag. Det ærede Medlem, som talte først, har ikke læst denne Bog, det er jeg overbevist om, og jeg skal ikke svare ham Andet end henvise ham til den. Det andet Medlem, som talte (Balsentin), har godtgjort, at store eksperimenterende Landvæsensskoler ude paa Landet ikke bue Noget, og det ærede Medlem for Maribo Amts 4de Valgkreds (Monrad) har endnu fuldstændigere omtrent beviist det Samme. Han har ogsaa fremhævet — hvad vistnok er aldeles rigtigt, og dette ligger paa det mere almindelige Gebeet, det rører ikke specielt ved denne Lov — at det er yderst vanskeligt at holde en livlig Videnskabelighed tilstede hos Mænd, som affondres fra de Steder, hvor der er Berøring med Andre. Medens jeg skal paastaae og er overbevist om, at de enkelte udmærkede Mænd, som leve affondret, i Almindelighed frembringe Bedre og Mere, fordi de opfinde Mere, end de, der leve i stadig Omgivelse, saa skal jeg indrømme, at det Almindelige, det jævne, det Middelmæssige holder sig mere fæst ved at holdes nær til Slibestenen; og dog seer man enkelte hele Faculteter, bestaaende af 4 til 6 Professorer, sygne hen saaledes, at der er ikke een af dem, der er værd at beholde; det tager jeg imidlertid for det Tilfældige, medens Reglen er for mig den samme som for det ærede Medlem, at det er bedre at holde de større videnskabelige Indretninger sluttede sammen der, hvor Grundlaget er.

Nu kommer jeg snart til at tale om denne Lov i Almindelighed, efterat jeg først har bragt i Erindring for den ærede Forsamling, at Universitetet eier i Forhold til det lille danske Rige, Kongeriget Danmark, store Skatte af Undervisningsmateriale og en stor Rigdom af